

Izveštaj – Izjava za dnevne novije Vijesti, 28.12.2020.

Đina Janković, koordinatorka projekta „Gradi znanje zaštiti sebe“ je govorila za medije, list Vijesti. Rekla je da je rad “na crno” višestruko negativan – za zaposlenog jer nema prava iz oblasti rada i zaštite na radu, nema radni staž i osiguranje, za državu jer gubi značajne prihode dok legalnim preduzetnicima stvara nelojalnu konkurenciju koja zbog kršenja zakona nudi jeftinije usluge.

Takođe je bilo riječi i o zaštiti i zdatvlju na radu u građevinarstvu - na crnogorskim građevinama u posljednjih pet godina bilo je 12 smrtno stradalih radnika, dok je 36 zadobilo teške tjelesne povrede.

Đina Janković

Janković: Mali podizvođači lakše kriju nezakonitosti

Na manjim gradilištima ili prilikom angažovanja malih podizvođača lakše je sakriti radnike angažovane “na crno”, a i teže je kontrolisati mjere i propise o zaštiti na radu, kaže Đina Janković.

“U zavisnosti od veličine i složenosti projekta, na samo jednom građevinskom projektu mogu biti angažovani čitavi lanci snabdjevača i podizvođača. Na kraju, građevinske radove izvode male kompanije, koje opet angažuju podizvođače, naročito kad se približi kraj roka za završavanje projekta. Često su to i neprijavljeni radnici. Ove kompanije, između ostalog, obezbjeđuju ograničen nadzor i posjeduju ograničenu stručnost o zaštiti i zdravlju na radu. Pored toga, inspektori rada rijetko obilaze gradilišta na kojima se izvode takvi mali građevinski projekti”, kazala je Janković. Radni odnos u građevinskom sektoru, kako je navela, često je nejasan i to, prema njihovim iskustvima, redovno dovodi do toga da zaposlenima bivaju uskraćena određena prava. “Zaposleni su često izloženi mnogim opasnostima zbog neadekvatnog sprovođenja mjera za kontrolu rizika. Usljed toga je nemoguće ocijeniti uslove rada na mnogim gradilištima kao ‘dostojanstvene’, jer se na njima zaposlenima ne garantuje pravično, pravedno, bezbjedno i zdravo radno okruženje. Rizici nepoštovanja zakona o radu su uobičajeni u građevinskom sektoru koji se odlikuje dugačkim lancima ugovarača, pokretljivošću i raznolikošću radne snage i promjenjivom vrstom radova. Česti prekršaji obuhvataju nepostojanje ugovora o radu, neisplaćivanje minimalnih zarade i drugih davanja, neprijavljivanje zaposlenih u sistem socijalne zaštite i nepoštovanje radnog vremena”. Uzroci koji, kako je navela, neminovno dovode do povreda, leže u neosposobljenosti za bezbjedan rad, prvenstveno na visini, u zamoru koji je neizbježan usljed 12-časovnog napora, u socijalnom statusu radnika, izloženosti stresu, neisplaćenju zaradi i nemogućnošću da izdržava porodicu, nedostatku prava na slobodne dane i godišnji odmor, nezadovoljstvu zbog položaja u kompaniji i strahu od gubitka posla.

http://www.cin-cg.me/cin-cg-gorko-iskustvo-elektromontera-iz-podgorice-rad-na-crno-glava-u-torbi/?fbclid=IwAR1Vam6rK38519EWGP_5MpqOkJLBZPoTU8C6wIFE33c3TvZf4HCWRIGWF4

Sve to, prema mišljenju sagovornika *Centra za istraživačko novinarstvo Crne Gore* (CIN-CG) govori o nepažnji radnika na građevinama, ali i o nemaru poslodavaca.

Dina Janković

neobezbjedjeni radni prostor na visini i nekorišćenje sredstava za zaštitu. Veoma često dešava da, iako poslodavac obezbijedi kolektivne mjere zaštite (propisno postavljene skele, kao i zaštitne ograde na njima), ipak

Komentarišući to što su svi stradali ove godine i dio povrijeđenih strani državljani. Janković ukazuje na „uticaj demografskog kretanja stanovništva“. Crna Gora se, kaže ona, godinama unazad borila sa nedostatkom adekvatne radne snage koja se okreće tržištu EU. „na prvom mjestu Hrvatskoj kao nama najbližoj članici Unije“. Zato se to nadomještava zapošljavanjem stranaca, posebno iz regiona. Na gradilištima u Crnoj Gori se zapošljava radna snaga iz Albanije, ali i iz Turske.

Bez obzira na to što crnogorski državljani koji su radno sposobni, iz nekih razloga, ne žele da rade na određenim poslovima, u građevinskom sektoru na primjer, prema riječima Janković, to ne oslobađa poslodavca odgovornosti da primjenjuje sve što je zakonom predviđeno i na radnike iz inostranstva koje angažuje. Neophodno je, ističe, da ti radnici, prethodno budu upoznati s mjerama zaštite i zdravlja na radu na

„Nerijetko se dešava da zbog jezičke barijere, ti propisi ne budu poštovani. Takođe se dešava da poslodavac ne može, zbog rokova izgradnje, da čeka završetak procedure dobijanja dozvole za privremeni boravak i rad, što traje u prosjeku dvadesetak dana, pa angažuje takvog radnika s kojim nije potpisao ugovor o radu. Shodno tome, nije poštovao ni propise predviđene Zakonom o zaštiti i zdravlju na radu“, ističe Janković.

Podaci kojima Udruženje raspolaže, prema njenim riječima, nijesu potpuni, jer nema realne statistike u ovoj oblasti.

„Veliki broj povreda se ne prijavljuje – najčešće

„Takođe je važno da svako stručno lice, zaposleno kod poslodavca, zna da ima pravo da predloži mjeru zabrane rada na radnom mjestu, ili upotrebe sredstva za rad, u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život ili zdravlje zaposlenih. Kada je o poslodavcima riječ, najvažnije je da shvate da ulaganje u zaštitu i zdravlje svojih zaposlenih nije biznis barijera, već ulaganje u najvažniji kapital svake kompanije. To ih čini prepoznatim, društveno odgovornim, ali i konkurentnim i poželjnim poslodavcem.“ kazala je Janković.

Posljednjih godina, kako one ističe, ipak je povećana svijest izvođača građevinskih radova o značaju mjera zaštite i zdravlja na radu, zahvaljujući stranim investitorima koji su u Crnu Goru donijeli novu kulturu.

„Shodno tome, broj povreda koje se dešavaju u sektoru građevinarstva rjeđi je kod velikih investitora koji ulažu više u zaštitu zdravlja svojih zaposlenih.“ kazala je Janković.

<http://www.cin-cg.me/tuzilastvo-istrazuje-cetiri-smrtna-slucaja-koja-su-se-ove-godine-dogodila-na-gradilistima-koban-je-nemar-a-ne-prevod/?fbclid=IwAR0zVa6sUQj9n4AtOTTNOK4eqF9JbJnkXn4AiSg9X8aRmYkshhuMEK50POQg>

Podgorica, 29.12.2020.

Đina Janković
Koordinatorica projekta